

POSTANOWIENIE

Dnia 19 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki (przewodniczący)

SSN Adam Roch

SSN Igor Zgoliński (sprawozdawca)

w sprawie **G. D.**,
skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu,
w dniu 19 kwietnia 2023 r.,
wniosku obrońcy skazanego,
o wznowienie postępowania
zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi
z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt II AKa 246/17,
zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim
z dnia 4 lipca 2017 r., sygn. akt III K 63/16,
na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k.

postanowił:

- 1) oddalić wniosek;**
- 2) obciążyć skazanego kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, w tym wydatkami w kwocie 20 (dwudziestu) zł.**

UZASADNIENIE

G. D. został oskarżony o to, że:

I. w okresie od 24 stycznia 2011 r. do 18 lipca 2013 r. w B., województwa [...],
działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził A. M. oraz jej matkę
M. Z. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem, poprzez wprowadzenie

ich w błąd co do charakteru ich znajomości, przeznaczenia otrzymanych pieniędzy, a także zamiaru ich zwrotu w ten sposób, że A. M. wykonała przelew pieniężny w dniu 24 stycznia 2011 r. w kwocie 5 000 zł, w dniu 27 stycznia 2011 r. w kwocie 3 700 zł, w dniu 16 lipca 2012 r. w kwocie 77 500 zł, po uprzednim zawarciu pożyczki w Bank S.A. na kwotę łączną 114 900 zł, w dniu 18 lipca 2012 r. w kwocie 23 500 zł, po uprzednim zawarciu pożyczki w Banku 1. na kwotę łączną 64 179,95 zł na rachunki bankowe należące do G. D., M. Z. wykonała przelew pieniężny w dniu 8 marca 2011 r. w kwocie 49 900 zł, po uprzednim zawarciu pożyczki w Bank 3. S.A. na kwotę łączną 50 000 zł, w dniu 18 lipca 2012 r. w kwocie 49 000 zł, po uprzednim zawarciu pożyczki w Banku na kwotę łączną 65 819, 79 zł, w dniu 18 lipca 2012 r. w kwocie 55 000 zł, na rachunek bankowy należący do D. G., czym spowodował straty o łącznej wartości 179 079,95 zł na szkodę A. M. , straty o łącznej wartości 184 870,50 zł na szkodę M. Z., powodując straty znacznej wartości w łącznej wysokości 363 950,45 zł, tj. o czyn z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k.;

II. w okresie od 14 sierpnia 2014 r. do bliżej nieustalonego dnia października 2014 r., jednak nie wcześniej niż przed 7 października 2014 r. w B. i P., województwa [...], działając w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, doprowadził A. J. do niekorzystnego rozporządzenia własnym mieniem, poprzez wprowadzenie jej w błąd co do zamiaru zwrotu pieniędzy, w ten sposób, że A. J. wykonała przelew pieniężny w dniu 14 sierpnia 2014 r. w kwocie 2 800 zł na rachunek bankowy Uniwersytetu [...] jako opłatę za studia G. D., w dniu 19 sierpnia 2014 r. w kwocie 3 000 zł, w dniu 20 sierpnia 2014 r. w kwocie 3 000 zł, w dniu 22 września 2014 r. w łącznej kwocie 1000 zł, w dniu 26 września 2014 r. w kwocie 2 200 zł, w dniu 28 września 2014 r. w kwocie 3 000 zł, na rachunek bankowy należący do G. D., w bliżej nieustalonym dniu października 2013 r. przekazała osobiście pieniądze w kwocie 15 000 zł. G. D., po uprzednim zawarciu pożyczki w Banku S.A. na kwotę łączną 20 800 zł, czym spowodował straty o łącznej wartości 30 000 zł na szkodę A. J., tj. o czyn z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 k.k.

Wyrokiem z dnia 4 lipca 2017 r., sygn. III K 63/16, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim uznał oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego czynu opisanego w punkcie I, przy ustaleniu, że wartość strat na szkodę A. M.

wyniosła 187 779,95 zł, zaś łączna wartość strat poniesionych przez A. M. i M. Z. wyniosła 372 650,45 zł, tj. czynu wyczerpującego dyspozycję art. 286 § 1 kk i art. 294 § 1 kk, art. 11 § 2 kk (w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r.) i art. 4 § 1 k.k., za który wymierzył karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę 150 stawek dziennych grzywny, przyjmując wartość 1 stawki na kwotę 20 złotych; czynu opisanego w punkcie II z tą zmianą, że wyeliminował z kwalifikacji prawnej art. 11 § 2 k.k., tj. czynu wyczerpującego dyspozycję art. 286 § 1 kk (w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r.) i art. 4 § 1 k.k., za który wymierzył karę roku pozbawienia wolności oraz karę 50 stawek dziennych grzywny, przyjmując wartość jednej stawki na kwotę 20 złotych; na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. (w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r.) i art. 4 § 1 k.k. jednostkowe kary pozbawienia wolności i jednostkowe kary grzywny połączył i wymierzył karę łączną 3 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną 200 stawek dziennych grzywny, przyjmując wartość jednej stawki na kwotę 20 zł; na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł obowiązek częściowego naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. M. kwoty 179 079,95 zł; na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł obowiązek częściowego naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz oskarżycielki posiłkowej M.Z. kwoty 134 870 zł; na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. J. kwoty 30 000 zł; zasądził od oskarżonego G. D. na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. M. i oskarżycielki posiłkowej M. Z. kwoty po 3000 zł tytułem zwrotu poniesionych kosztów zastępstwa procesowego; zasądził od oskarżonego na rzecz oskarżycielki posiłkowej A. J. kwotę 1920 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Apelację od powyższego wyroku wnieśli obrońcy oskarżonego.

W apelacji adw. B. T. sformułowane zostały zarzuty:

1. błędu w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia i mającego wpływ na jego treść,
2. naruszenia przepisów postępowania, mającego wpływ na treść rozstrzygnięcia, a to:

- art. 413 § 2 pkt. 1 k.p.k. poprzez sprzeczność w sentencji orzeczenia, polegającą na przyjęciu, że oskarżony wyrządził oskarżycielkom posiłkowym A. M. i M. Z. szkodę w kwotach odpowiednio 187 779,95 zł i 184 870.50 zł, podczas gdy z sentencji wyroku wynikało, że oskarżonemu zostały przekazane kwoty odpowiednio 109 700 zł i 153 900 zł, co w konsekwencji miało również znaczenie dla zasądzanego od oskarżonego obowiązku naprawienia szkody, którym mogła zostać objęta jedynie szkoda wynikająca bezpośrednio z przestępstwa w związku z brzmieniem przepisów obowiązujących do dnia 1 lipca 2015 r.,

- art. 410 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. poprzez pominięcie w kontekście wiarygodności zeznań pokrzywdzonej A. J. i ustalenia wysokości zobowiązania zaciągniętego przez oskarżonego, treści wezwania do zapłaty sporządzonego w imieniu pokrzywdzonej i przesłanego oskarżonemu, z którego wynikało, że kwota ta wynosi 7 000 złotych, co w konsekwencji podważało wartość dowodową zeznań świadka, z których wynikał fakt pożyczania przez oskarżonego łącznej kwoty 30 000 zł,

3. rażącą niewspółmierność (surowość) kar jednostkowych pozbawienia wolności orzeczonych wobec oskarżonego G. D. oraz kary łącznej, wyrażającą się w wymierzeniu oskarżonemu, będącemu osobą niekaraną, kar w wysokości nieadekwatnej do stopnia winy i społecznej szkodliwości przypisanych mu czynów, przy jednoczesnym, niezasadnym poczytaniu na jego niekorzyść okoliczności niezwiązanych z czynami mu przypisanymi, a także bezzasadnym przyjęciu przy łączeniu kar jednostkowych zasady kumulacji, mimo iż bliski związek zachodzący pomiędzy tymi czynami winien skutkować przyjęciem zasady pełnej absorpcji, co w efekcie doprowadziło do niezasadnego orzeczenia przez sąd kary bezwzględnej w wymiarze 3 lat pozbawienia wolności.

W konsekwencji obrońca wniósł o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego G. D. od popełnienia przypisanych mu czynów, ewentualnie o:
2. zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wyeliminowanie z opisu czynu znamienia w postaci znacznej szkody majątkowej oraz z kwalifikacji prawnej art. 294 § 1 k.k. i art. 11 § 2 k.k. oraz złagodzenie kar pozbawienia wolności z jednoczesnym orzeczeniem kary łącznej przy przyjęciu zasady pełnej absorpcji oraz w związku z

regułą intertemporalną określoną w art. 4 § 1 k.k. - zastosowanie wobec oskarżonego na podstawie art. 69 § 1 k.k. w zw. z art. 4 § 1 k.k. środka probacyjnego w postaci warunkowego zawieszenia wykonania orzeczonej kary pozbawienia wolności, ewentualnie o:

3. uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji.

Obrońca oskarżonego adw. M. R. zarzucił wyrokowi:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść,

2. obrazę przepisów prawa procesowego w postaci art. 7 k.p.k.,

3. obrazę przepisów prawa procesowego w postaci art. 169 k.p.k. w zw. z art. 202 § 1 k.p.k., która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z opinii dwóch biegłych psychiatrów (i ewentualnie powołanego psychologa) na okoliczność stanu zdrowia psychicznego oskarżonego, w tym na okoliczność, czy w okresie objętym zarzutami znajdował on się stanie pozwalającym na rozpoznanie znaczenia swoich czynów, a także pokierowania swoim postępowaniem, podczas gdy potrzeba przeprowadzenia tego dowodu jest niewątpliwa i wynikła w toku postępowania przed Sądem I instancji,

4. obrazę przepisów prawa procesowego w postaci art. 2 § 1 pkt 1 oraz art. 4 k.p.k. w zw. z art. 5 § 2 k.p.k. ewentualnie, na wypadek nieuwzględnienia powyższych zarzutów, zaskarżonemu wyrokowi zarzucił również:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę skarżonego orzeczenia i mający wpływ na jego treść, polegający na przyjęciu, że zachowania oskarżonego podejmowane w ramach zaciągania przez niego zobowiązań w stosunku do A. M. i M. Z. stanowią jeden czyn zabroniony, podczas gdy prawidłowo winny zostać postawione oskarżonemu dwa odrębne zarzuty: pierwszy dotyczący popełnienia przestępstwa oszustwa na szkodę A. M., a następnie drugi co do popełnienia przestępstwa na szkodę M. Z., przy czym oba te czyny winny zostać zakwalifikowane jako czyny z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., przy przyjęciu, że popełnione zostały w ramach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k.; wartość strat

poniesionych przez M. Z. wyniosła łącznie 184 870,50 zł, podczas gdy zliczenie wszystkich wartości wskazanych w zarzucie daje sumę 170.819,79 zł,

2. rażącą niewspółmierność kar jednostkowych (2 lata oraz 1 rok pozbawienia wolności) oraz kary łącznej 3 lat pozbawienia wolności, przy jednocześnie wymierzonej karze grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych po 20 zł każda, orzeczonej wobec oskarżonego G. D., w stosunku do zasad wymiaru kary określonych w art. 53 k.k., w tym celów, jakie kara ta winna spełniać w zakresie prewencji indywidualnej, poprzez nieuwzględnienie w należyтым zakresie całokształtu okoliczności sprawy, dotychczasowej niekaralności, postawy w całym postępowaniu, dotychczasowego sposobu życia, a także jego sytuacji zawodowej i osobistej, w konsekwencji czego został on pozbawiony możliwości skorzystania z warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności, w sytuacji gdy z okoliczności, o których mowa powyżej wynika, iż kara łagodniejsza, z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, spełniłaby swoje cele, przewidziane przez ustawodawcę w art. 53 k.k., a w szczególności pozwoliłaby ona na czynienie przez oskarżonego przebywającego na wolności czynienia dalszych starań celem spłaty zaciągniętych wobec pokrzywdzonych zobowiązań.

Podnosząc powyższe zarzuty, wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez:

1. uniewinnienie oskarżonego od popełnienia zarzucanych mu czynów;
2. lub zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uznanie oskarżonego G. D. za winnego trzech przestępstw oszustwa, tj. odrębnie na szkodę A. M., M. Z. oraz A. J., wyczerpujących znamiona z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k., przy przyjęciu, że czyny na szkodę A. M. i M. Z. popełnione zostały w ramach ciągu przestępstw z art. 91 § 1 k.k., wymierzenie oskarżonemu za te czyny kar jednostkowych w dolnych granicach ustawowego zagrożenia, a następnie wymierzenie oskarżonemu kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania,
3. ustalenie w ramach czynu popełnionego na szkodę M. Z., iż wartość strat łącznie przez nią poniesionych wynosi łącznie 170819,79 zł;
4. względnie zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie wobec oskarżonego łagodniejszych kar jednostkowych pozbawienia wolności, a następnie wymierzenie mu łagodniejszej kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby ustalony przez Sąd,

5. ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do Sądu I instancji, celem ponownego rozpoznania.

Wyrokiem z dnia 15 marca 2018r. Sąd Apelacyjny w Łodzi w sprawie II AKa 246/17:

1. uchylił orzeczenie o karze łącznej zawarte w pkt 2,

2. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób że:

1. z opisu czynu przypisanego w pkt Ia wyeliminował sformułowanie „zaś łączna wartość strat poniesionych przez A. M. i M. Z. wynosiła 372.650,45 złotych” oraz sformułowanie „powodując straty znacznej wartości”, a z podstawy prawnej skazania wyeliminował art. 294 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i przyjął, że oskarżony doprowadził M. Z. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 170.819,79 zł (sto siedemdziesiąt tysięcy osiemset dziewiętnaście złotych i siedemdziesiąt dziewięć groszy) oraz przyjął jako podstawę prawną wymiaru kary art. 286 § 1 kk i art. 33 § 2 kk i złagodził orzeczoną karę pozbawienia wolności do roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności, a karę grzywny do 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł,

2. jako datę początkową czynu przypisanego w pkt Ib ustalił dzień 19 sierpnia 2014 r. oraz przyjął, że doprowadził on pokrzywdzoną A. J. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w kwocie 27.200 zł, a orzeczoną za ten czyn karę pozbawienia wolności złagodził do 10 miesięcy pozbawienia wolności;

3. orzeczonego obowiązek naprawienia szkody na rzecz M. Z. obniżył do kwoty 120.819,79 zł,

4. orzeczonego obowiązek naprawienia szkody na rzecz A. J. obniżył do kwoty 26.900 zł,

5. zasądzone koszty sądowe obniżył o kwotę 1000 zł wymierzonej opłaty, tj. do kwoty 1515,74 zł,

6. na podstawie art. 85 kk i art. 86 § 1 i 2 kk w zw. z art. 4 § 1 kk wymierzył oskarżonemu karę łączną 2 (dwóch) lat i 4 (czterech) miesięcy pozbawienia wolności i karę łączną 120 (stu dwudziestu) stawek dziennych grzywny ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 20 zł,

7. utrzymał w mocy zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie;

Od powyższego wyroku obrońca skazanego wniósł kasację, zarzucając rażące naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj.:

1. art. 167 k.p.k., 193 § 1 k.p.k. oraz art. 202 § 1 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłych psychiatrów na okoliczność zdolności skazanego do rozpoznania znaczenia zarzuconych mu czynów lub zdolności do pokierowania swoim działaniem, jak też na okoliczność zdolności do udziału w toczącym się postępowaniu odwoławczym, pomimo posiadania przez sąd II Instancji informacji o fakcie leczenia psychiatrycznego, w tym pomimo odroczenia w dniu 18 stycznia 2018 r. rozprawy ze względu na przedłożenie przez skazanego zwolnienia wystawionego przez lekarza psychiatrę,

2. art. 433 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez nieprawidłowe przeprowadzenie kontroli odwoławczej i nienależyte ustosunkowanie się przez Sąd Apelacyjny do zarzutów apelacji obrońcy skazanego M. R. wniesionej od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim w szczególności w zakresie dotyczącym naruszenia przepisów postępowania, „w postaci art. 169 k.p.k. w zw. z art. 202 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z opinii dwóch biegłych psychiatrów (...) na okoliczność stanu zdrowia psychicznego oskarżonego (...), podczas gdy potrzeba przeprowadzenia tego dowodu była niewątpliwa i wynikła w toku postępowania przed Sądem I instancji”, które to uchybienia miały istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, albowiem doprowadziły do pominięcia faktu, że skazany choruje na chorobę dwubiegunową afektywną, co w konsekwencji może prowadzić do wyłączenia jego odpowiedzialności karnej, a co najmniej powinno prowadzić do uwzględnienia tegoż faktu w zakresie orzeczenia o karze.

W konsekwencji autor kasacji wniósł o:

1. uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi, jak również poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi,

2. dopuszczenie dowodu z zaświadczenia dr n. med. M. T., zaświadczenia M. S., historii choroby zdrowia psychicznego G. D. sporządzonej w poradni zdrowia psychicznego A. na okoliczność stwierdzenia u skazanego choroby afektywnej dwubiegunowej.

Postanowieniem z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. II KK 342/18, Sąd Najwyższy oddalił kasację obrońcy jako oczywiście bezzasadną.

Pismem z dnia 8 listopada 2022 r. obrońca skazanego G. D. złożyła do Sądu Najwyższego wniosek o wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym orzeczeniem ze względu na ujawnienie nowych faktów. Na podstawie art 540 § 1 pkt 2, lit. a i art. 542 § 1 k.p.k. wniosła o:

1. wznowienie postępowania,
2. uchylenie wyżej wskazanych wyroków i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I Instancji,
3. dopuszczenie dowodu z:
 1. dokumentacji medycznej G. D.,
 2. opinii psychiatrycznej sporządzonej przez dr n. med. M. T. z dnia 16 listopada 2019 r.,
 3. zaświadczenia lek. med. M. S. z dnia 19 grudnia 2019 r.,
 4. historii choroby G. D. z poradni zdrowia psychicznego A.,
 5. opinii medyczno-psychiatrycznej o stanie zdrowia G. D. sporządzonej przez Instytut Badań i Ekspertyz Sądowych w Krakowie w osobie prof. dr hab. N. med. A. P. z dnia 1 września 2020 r.,
 6. opinii psychiatrycznej prywatnej z dnia 27 listopada 2020 r. wydanej przez dr med. J. P. do sprawy II K [...], na okoliczność stwierdzenia u G. D. choroby psychicznej dwubiegunowej afektywnej oraz na fakt stwierdzenia, iż w okresie nasilenia objawów psychopatologicznych zdiagnozowane u skazanego zaburzenia zdrowia psychicznego miały wpływ na racjonalność podejmowanych czynności, uniemożliwiały lub też ograniczały w stopniu znacznym świadomość pokierowania swoim postępowaniem oraz uniemożliwiały lub też ograniczały w stopniu znacznym w okresie krytycznym rozumienie znaczenia, jak również na fakt, iż w okresach objętych zarzutami występowało u Skazanego nasilenie objawów psychopatologicznych.

W pisemnej odpowiedzi na wniosek prokurator wniósł o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania nie był zasadny. Zgodnie z powołaną przez obrońcę skazanego dyspozycją art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. postępowanie sądowe zakończone prawomocnym orzeczeniem wznowia się, jeżeli po wydaniu tego orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że skazany nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. Zaznaczyć trzeba, że w odniesieniu do cechy „nowości” faktów i dowodów nowelą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2013.1247) wykreślone zostało sformułowanie „nie znane przedtem sądowi”. Oznacza to zatem, że w obecnym stanie prawnym nie odnosi się ona tylko do wiedzy sądu, lecz w równym stopniu do świadomości strony postępowania. Nowe fakty i dowody, o których mowa w powyższej podstawie wznowieniowej muszą być więc uprzednio nieznane także stronie, która opiera na nich swój wniosek (por. np. post. SN z 14 lipca 2022r., I KO 45/22). *Ratio legis* powyższej modyfikacji wyraża się w tym, że bierność stron w postępowaniu dowodowym nie może prowadzić do sytuacji, w której zaskakuje się organy wymiaru sprawiedliwości nowymi dowodami dopiero we wniosku. Wykładnia systemowa tego przepisu, poprzez powiązanie go z treścią art. 427 § 3 k.p.k., wskazuje, że chodzi tu o nowe fakty i dowody nieznane stronie nie tylko na etapie postępowania rozpoznawczego, lecz także postępowania odwoławczego, gdyż w tym stadium procesu odwołujący się może się na nie powołać, gdy nie mógł tego uczynić w postępowaniu przed sądem I instancji. Ciężar wykazania tej okoliczności, podobnie jak i podstaw wznowieniowych spoczywa na wnioskodawcy. Niewykazanie *novum* skutkuje oddaleniem wniosku. Chodzi tu o co najmniej uprawdopodobnienie w drodze dowodu swobodnego braku wiedzy co do określonych faktów lub dowodów przed uprawomocnieniem się orzeczenia. W takim kształcie art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. związany jest z zasadą kontradyktoryjności postępowania sądowego. Zakłada się bowiem, że w tym postępowaniu strona powinna przedstawić wszystkie znane jej fakty lub dowody. Pasywność strony powoduje utratę możliwości ich późniejszego zgłoszenia zarówno w postępowaniu odwoławczym (art. 427 § 3 k.p.k.), jak i w postępowaniu wznowieniowym.

O nowości faktu lub dowodu związanego z kolei z poczytalnością sprawcy, można realnie mówić dopiero w sytuacji, gdy po prawomocnym zakończeniu

postępowania sądowego ujawnią się nieznane uprzednio orzekającym sądom i stronie okoliczności, wskazujące na to, że skazany jest chory psychicznie lub występują u niego innego rodzaju zaburzenia psychiczne, stojące na przeszkodzie do jego skazania. Niepoczytalność sprawcy (art. 31 § 1 k.k.) co do zasady może stanowić przesłankę wznowienia postępowania (art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k.), pod tym wszakże warunkiem, że nowe dowody przedstawione w postępowaniu wznowieniowym będą wskazywały na nieznane dotychczas we wskazanym powyżej szerokim rozumieniu okoliczności dotyczące stanu zdrowia skazanego, wskazujące na wystąpienie przeszkód do skazania. Z treści tego przepisu wynika zatem, że o efektywności tej przesłanki wznowienia przesądza ustalenie, jaki był stan zdrowia psychicznego sprawcy w czasie objętym zarzutem, a ściślej czy w tym czasie był on niepoczytalny. W odniesieniu zaś do poczytalności ograniczonej (art. 31 § 2 k.p.k.) konsekwencje jej wystąpienia są zgoła odmienne. Nie stanowi ona bowiem okoliczności wyłączającej winę, zaś w zakresie kary ustawodawca pozostawia możliwość jej nadzwyczajnego złagodzenia. Nie wpisuje się ona zatem ani w przytoczoną przez autorkę wniosku, ani żadną inną podstawę wznowienia postępowania.

Przechodząc tym samym na grunt niniejszej sprawy, zauważyć należy w pierwszej kolejności, że czyny przypisane skazanemu obejmują okresy od 2011 r. do 2013 r. i 2014 r. Skazany, będąc przesłuchany w toku postępowania przygotowawczego (21 czerwca 2016 r.) określił wówczas swój stan zdrowia jako dobry (k. 363). Przed rozpoczęciem procedowania na rozprawie głównej nadesłał wniosek o usprawiedliwienie nieobecności i odroczenie terminu rozprawy z powodu przeziębienia (k. 433). Następnie aktywnie uczestniczył w procesie, składając między innymi szereg wniosków dowodowych, odnoszących się jednakże do warstwy merytorycznej postępowania. Na rozprawie głównej w dniu 20 czerwca 2017 r., przed zamknięciem przewodu sądowego żadnych wniosków dowodowych nie zgłaszał (k. 987-989). Po zamknięciu przewodu, przed odroczonym ogłoszeniem wyroku, nadesłał do sądu informację, że od ponad miesiąca przebywa pod opieką lekarza psychiatry i zażywa leki, domagając się jednocześnie odpisu protokołu z ostatniej rozprawy (k. 992). Nadesłał jednocześnie swoje stanowisko końcowe w sprawie (k. 993-1003). Kwestię powyższej informacji miał na uwadze

sąd I instancji, który w pisemnych motywach wyroku odniósł się do niej, nie postrzegając jej jako przesłanki do wznowienia przewodu sądowego. Nie zachodziły bowiem wątpliwości co do poczytalności skazanego, zaś nieujawnienie faktu leczenia uznane zostało za celową taktykę obroną przez skazanego, a mającą na celu niedopuszczenie do zakończenia postępowania (k. 1032). Następnie problematyka ta poruszona została w apelacji jednego z obrońców skazanego, który zarzucił między innymi obrazę art. 169 k.p.k. w zw. z art. 202 § 1 k.p.k., która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia, poprzez nieprzeprowadzenie z urzędu dowodu z opinii dwóch biegłych psychiatrów (i ewentualnie powołanego psychologa) na okoliczność stanu zdrowia psychicznego skazanego, w tym na okoliczność, czy w okresie objętym zarzutami znajdował on się stanie pozwalającym na rozpoznanie znaczenia swoich czynów, a także pokierowania swoim postępowaniem, podczas gdy potrzeba przeprowadzenia tego dowodu była niewątpliwa i wynikła w toku postępowania przed sądem I instancji. Zarzut ten nie został podzielony przez sąd II instancji, który zaaprobował w tym zakresie tok rozumowania sądu I instancji (k. 1152). Dodać również trzeba, że także i przed rozprawą apelacyjną wpłynęło pismo skazanego wraz z kopią zwolnienia wystawionego przez lekarza psychiatrę z niepublicznej placówki medycznej (k. 1115-1116). Następnie skazany zgłosił trudności z uzyskaniem potwierdzenia tego zwolnienia przez lekarza sądowego. Oświadczył, że lekarz, do którego się zwrócił nie wyraził zgody na potwierdzenie zwolnienia bez uprzedniego zapoznania się z dokumentacją leczenia. Skazany wskazał na trudności z dostarczeniem żądanej dokumentacji, która miała znajdować się w Ł., on zaś przebywał wówczas (wedle swego oświadczenia) w W. Wniósł o zaakceptowanie zwolnienia lekarskiego nieodpowiadającego przepisanej prawem formie (k. 1120). Zagadnienie stanu zdrowia skazanego było następnie przedmiotem kasacji złożonej przez obrońcę. Do kasacji dołączona została dokumentacja (zaświadczenie lekarza psychiatry S. T., który wskazał między innymi, iż od roku skazany pozostaje na leczeniu psychiatrycznym, pobiera wiele leków psychoaktywnych, antydepresyjnych. W ostatnim roku podejmował trzykrotne próby samobójcze, z powodu jednej był hospitalizowany we wrześniu 2017 r. nadto, mimo leczenia, utrzymywały się u niego stany niepokoju, lęku o charakterze

napadowym, występowały znaczne wahania nastroju, miał trudności z zasypianiem, wybudzał się w nocy, miał duże trudności z organizowaniem sobie pracy, czuł się bezradny, zagrożony, a jednocześnie drażliwy. Wymagał szczegółowej diagnostyki w zakresie zaburzeń zachowania ze szczególnym uwzględnieniem afektu i nastroju. Istniały – wedle stanowiska lekarza - wyraźne sugestie występowania u niego zaburzeń afektywnych z kręgu choroby afektywnej dwubiegunowej. Konieczna była też diagnostyka psychologiczna i w kierunku ewentualnych zmian OUN; zaświadczenie lekarza psychiatry M. S., z którego wynikało między innymi, że u skazanego rozpoznano chorobę afektywną dwubiegunową; a nadto historię choroby sporządzonej w PZP A.). W konsekwencji rozpoznania nadzwyczajnego środka zaskarżenia postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 7 listopada 2019 r., sygn. II KK 342/18, kasacja została oddalona na rozprawie, jako oczywiście bezzasadna (k. 2045). Powyżej zaprezentowana sekwencja aktywności procesowej skazanego obrazuje jego postawę procesową i dowodzi, że mając wiedzę o fakcie oraz historii swojego leczenia początkowo w ogóle jej nie ujawnił, by w późniejszym czasie dozować ją w sposób mający służyć określonej taktyce procesowej. Zdekodowały to trafnie sądy obu instancji. Nie można było bowiem inaczej ocenić stanu wiedzy skazanego, tym bardziej, że w piśmie z k. 1120 wprost potwierdził, że posiada dokumentację leczenia psychiatrycznego i że znajduje się ona w Ł. Ostatecznie zagadnienie to stało się też przedmiotem kasacji, a z załączonej dokumentacji wynikała między innymi diagnoza. Dokumenty prywatne przedłożone z wnioskiem o wznowienie pokrywały się w tej materii z materiałem, którego oceny dokonał już Sąd Najwyższy. Podkreślić zatem trzeba, że skazany, przywołując nowe jego zdaniem okoliczności, nie wykazał, by nie były one znane mu przed datą uprawomocnienia się orzeczenia.

W świetle powyższego, jakkolwiek sądy obu instancji dysponowały wiedzą o korzystaniu przez skazanego z pomocy lekarzy psychiatrów mającą węższy zakres, aniżeli ujawniony na kolejnych etapach postępowania, w tym w szczególności po uprawomocnieniu się orzeczenia, nie można uznać, by zachodziła w tym przypadku podstawa do wznowienia postępowania. Skazany, mając świadomość swojego stanu zdrowia i jego doniosłości w procesie karnym, wiedzy tej w stosownej fazie procesu nie ujawnił. Oczywiście jest, że wymagana przepisem art. 540 § 1 pkt 2

k.p.k. cecha „nowości” powołanych okoliczności nie została w tych warunkach zrealizowana.

W konsekwencji powyższego zapatrywania, Sąd Najwyższy orzekł zatem jak w sentencji.

[SOP]

[a!]